

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta

Päätöspäivämäärä 12.08.2025

Lahden kaupunki, Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta, 12.08.2025

Toteutettavat osallistuvan budjetoinnin hankkeet vuonna 2026

3370/00.01.02.05/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

osallisuuskoordinaattori Tia Mäkinen, p. 044 769 8695

Päätös

Esittelijä

elinvoimajohtaja Laavi Elina

Päätösehdotus

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta päättää, että

- asukasäänestyksen perusteella eteläiselle alueelle toteutetaan 40.000 eurolla pykälän liitteen mukaiset asukasideat esitetyillä hankebudjeteilla,
- asukasäänestyksen perusteella itäiselle alueelle toteutetaan 40.000 eurolla pykälän liitteen mukaiset asukasideat esitetyillä hankebudjeteilla,
- asukasäänestyksen perusteella keskustan alueelle toteutetaan 40.000 eurolla pykälän liitteen mukaiset asukasideat esitetyillä hankebudjeteilla,
- asukasäänestyksen perusteella pohjoiselle alueelle toteutetaan 40.000 eurolla pykälän liitteen mukaiset asukasideat esitetyillä hankebudjeteilla,
- asukasäänestyksen perusteella koko kaupungin alueelle toteutetaan 40.000 eurolla pykälän liitteen mukaiset asukasideat esitetyillä hankebudjeteilla,
- määrärahat varataan hankkeiden toteutuksesta vastaaville kaupungin yksiköille käyttötalouteen tai investointimäärärahoihin päätöksen mukaisesti vuoden 2026

talousarvioon.

Samalla lautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Kuntalain 5 luvun 22 §:n mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kunnanvaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista esimerkiksi järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun. Osallistuva budjetointi eli osbu tarkoittaa, että asukkaat ovat tiivistä mukana suunnittelemassa sekä päättämässä taloutta ja resursseja koskevista asioista.

Kaupunginvaltuusto päätti 23.5.2022 § 54, että kaupunkitasoinen osallistuvan budjetoinnin toimintamalli ja vaiheet otetaan säännölliseksi, joka toinen vuosi toteutettavaksi asukasosallisuuden toimintamuodoksi Lahdessa. Toimintamalliin liittyvät päätökset ovat osa elinvoima- ja hyvinvointilautakunnan toimivaltaa ja päätettävien hankkeiden määrärahat (200 000 euroa) varataan toteutuksista vastaavien yksiköiden talousarvioon. Muut toimintakulut sisältyvät osallisuuden ja hyvinvoinnin asiantuntijapalveluiden määrärahoihin. Toimintamallia ja sen jatkoa arvioidaan uudelleen vuonna 2026.

Osallistuvan budjetoinnin koordinointi ja eteneminen vuonna 2025

Osallistuvan budjetoinnin toimintaa on koordinoanut osallisuuden ja hyvinvoinnin asiantuntijapalvelut -yksikkö sekä ohjausryhmä, joka koostuu kaupungin eri palvelualueiden edustajista. Puheenjohtajana toimi toukokuuhun 2025 asti vastuualuejohtaja Heikki Turunen.

Osbusu kierroksen koordinoinnin tueksi nimettiin kaupunkiorganisaatiosta kolme osbu-koutsia jokaiselle palvelualueelle. Osbu-koutsit tukevat oman palvelualueensa yksiköitä ideoiden käsittelyssä, arvioinnissa, yhteiskehittämisessä sekä niiden toteuttamisessa. Lisäksi jokaisella yksiköllä oli oma osbu-vastaava, jonka tehtävänä

oli huolehtia muun muassa sisäisestä viestinnästä. Asukkaista saatiin tämän vuoden kierrokselle 12 vapaaehtoista osbu-kummiä suuralueille.

Yhteistä kaupunkia on kehitetty asukkaiden kanssa kolmessa eri vaiheessa tammi-kesäkuun aikana. Ideointivaiheen teemat olivat lasten ja nuorten hyvinvointi, yhteisöllisyys ja kestävyys.

Osallistuvan budjetoinnin vaiheet, ideoiden arviointi ja tunnusluvut

Ideointivaihe oli 13.1.–9.2. Kuka tahansa lahtelainen sai ehdottaa ideaa Lahden kaupungille osallistumissivustolla omalahti.fi, joka on ollut kokeilussa ensimmäistä kertaa. Sivustoa pystyi käyttämään kuudella kielellä, mutta osallistuminen osbussa vaati asukkaan kirjautumisen sivustolle. Alle 13-vuotiaat lapset ideoivat paperilomakkeilla tietosuojasyistä. Lomakeideointi oli mahdollista myös lähikirjastoissa ja Palvelutorilla. Ehdotuksia pystyi esittämään kaikille suuralueille.

Kaupunki sai asukailta 909 ideaa, jotka etenivät kustannus- ja toteutusarviointiin vastuuyksiköille sekä taseyksikölle 17.2.–6.4. Kaupungin asiantuntijat arvioivat saapuneet ehdotukset seuraavin kriteerein:

- idean tuli olla lainmukainen, epäkaupallinen, syrjimätön ja yhdenvertaisuutta edistävä
- idea tuli olla kaupungin toimivallassa ja toteutettavissa vuonna 2026
- idea liittyi johonkin kierroksen teemoista
- idean kustannukset suhteessa käytettävissä olevaan määrärahaan alueilla (voi olla osarahoitusta suuremmassa hankkeessa)
- idea olisi kaupungin ylläpidettävissä jatkossa (ei edellytä esim. kestäättömiä ylläpitokustannuksia tai pysyvän henkilökunnan palkkaamista)

Kaupungin eri yksiköiden asiantuntijat kävivät läpi kaikki saapuneet asukasideat ja arvioivat toteutusmahdollisuudet. Ne ideat, jotka eivät ole täyttäneet kriteerejä, tai

esimerkiksi olivat olleet jo toteutumassa tai suunnitelmissa, oli jätetty pois äänestyksestä.

Yhteiseen kehittämiseen tai suoraan äänestykseen siirtyi 162 ideaa eri palvelualueilta tai taseyksiköiltä. Yhteiskehittämisvaiheessa 7.4.–23.4. asukkailla oli mahdollisuus kommentoida, suunnitella ja jatkokehittää 13 ideaa omalahti-sivustolla. Yhdessä kehitetyt ja muut jatkoon valitut ideat siirtyivät kaikenikäisille lahtelaisille avoimeen äänestysvaiheeseen 12.5.–8.6. Hankkeita äänestettiin osallistumissivustolla sekä lomakkeilla peruskouluissa, Palvelutorilla ja lähikirjastoissa. 3019 asukasta antoi äänensä, joka on 2.5 % väkiluvusta, kun kolmella aiemmalla kierroksella äänestäneitä on ollut 3.3 % - 4.24 % väkiluvusta. Äänestäjien määrä laski edelliskierrokseen verrattuna, johon uskotaan suurimpana syynä olleen omalahti-sivustolle rekisteröitymisessä ja sähköpostikirjautumisessa. Paperilomakkeilla äänesti 1062 henkilöä (vuonna 2023 125 asukasta). Alle 18-vuotiaiden osallistuminen kasvoi, sillä noin 35 % äänesti paperilomakkeilla, joista suurin osa on lapsia ja nuoria. Lapset myös antoivat lähes kolmanneksen ideoista.

Kokonaismäärärahan jakautuminen ja tulosten käsittely

Vuoden 2026 määräraha on 200 000 euroa ja se jakautuu viiteen osaan: pohjoiselle, eteläiselle, itäiselle ja keskustan alueelle sekä koko kaupunkia koskeviin hankkeisiin. Lautakunta päättää hankkeet asukasäänestyksen, toteutusmahdollisuuksien ja alueellisen määrärahan (40 000 €) puitteissa.

Päätökset tehdään äänestysjärjestyksessä. Jos äänestyksessä menestyneen hankkeen budjetti ylittää jäljellä olevan alueellisen kokonaisbudjetin valitaan seuraavaksi eniten ääniä saanut idea, joka voidaan toteuttaa määrärahojen puitteissa, jos mahdollista. Äänestyksessä budjetin ylittävän hankkeen vastuuyksikkö on voinut kuitenkin arvioida, jos hanke olisi toteutettavissa pienemmällä määrärahalla.

Äänestyksen jälkeen yksiköille on voinut tulla tietoon toteutukseen vaikuttavia tai toteutuksen estäviä tietoja. Esimerkiksi itäisellä alueella eniten ääniä saanutta ideaa, Rengasreitti Linnaistensuolle, ei voida nykyisellä suunnitelmalla toteuttaa osbu-hankkeena tällä kierroksella. Kaupungilla on oikeus muokata idean sisältöä myös päätöksen jälkeen, mikäli hankkeen toteuttaminen tai olosuhteet sitä vaativat.

Hankkeiden määrärahat varataan syksyn talousarviovalmistelussa vastuuyksiköille käyttötalouteen tai investointeihin hankebudjettien mukaisesti. Määrärahat ovat yksiköiden käytössä vuonna 2026 ja kaupunki käynnistää hankkeiden toteutuksen ensi vuoden aikana. Talousprosessista vastaa kaupungin talouspalvelut.

Osallistuvaa budjetoinnin prosessia ja alustaa arvioidaan syksyn 2025 aikana. Asukkaille toteutettiin palautekysely 12.5.–17.6 (omalahti.fi) sekä henkilöstölle 12.5.–30.6. (intra/webropol). Lisäksi vapaaehtoisia osbu-kummeja haastateltiin ja heille toteutettiin myös verkkokysely kesäkuussa. Avainhenkilöitä ja osbu-koutseja haastatellaan syksyn aikana. Toimintaa kehitetään kyselyiden sekä haastattelutietojen pohjalta ja kehittämisehdotukset käsitellään ohjausryhmässä.

Osallistuvan budjetoinnin vaiheet, ideat, asiantuntijakommentit, äänestyksessä olleet ideat ja muu osbu-tieto on luettavissa omalahti.fi-sivuston osoitteessa

<https://omalahti.fi/fi-FI/folders/osallistuva-budjetointi-2025-2026>

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ote: KH, KV, hankeyksiköt (liitteissä), osallisuuskoordinaattorit Tia Mäkinen, Sanna Virta, johtava asiantuntija Pia Haverinen, kaupunkikulttuuripalveluiden vastuualuejohtaja, talouspalvelut (talousjohtaja ja controlleripalvelut)

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta

Päätöspäivämäärä 12.08.2025

Ote tiedoksi: palvelualueiden johtoryhmät, kehittämispäällikkö Lotta Mikkola,
kaavoituskoordinaattori Marianne Ihanus, johdon assistentti Anu Tirkkonen,
kaupungin viestintä (viestinta@lahti.fi)